

DECLARAȚIA ASUPRA POPULAȚIEI ȘI DEZVOLTĂRII, ADOPTATĂ DE CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ ASUPRA POPULAȚIEI Mexic, 14 august 1984

Între 6—14 august 1984 s-a desfășurat în Mexic Conferința Internațională asupra Populației, manifestare științifică prestigioasă, care a reunit 147 de State, cu 11 mai mult decât cele care au participat la conferința organizată în 1974, la București. Obiectivul principal al conferinței din Mexic l-a reprezentat evaluarea modului de implementare a Planului mondial de acțiune în domeniul populației, adoptat prin consens la București. Conferința a reafirmat deplina validitate a principiilor și obiectivelor acestui plan și a adoptat noi recomandări pentru viitorii ani. În acest sens, cu participarea Mexicului și a încă 28 de state, a fost elaborată și aprobată următoarea declarație:*

1. În ultimul deceniu, pe plan mondial s-au înregistrat o serie de schimbări. Prin eforturi naționale și internaționale au avut loc progrese semnificative în mai multe domenii importante ale bunăstării umane. În pofida acestora, pentru un mare număr de țări a fost o perioadă de instabilitate, de creștere a șomajului și datorilor externe, de stagnare și, chiar, declin în creșterea economică. A crescut numărul celor care trăiesc în deplină sărăcie.

2. Dificultățile economice și problemele mobilizării resurselor au devenit aspecte grave ale țărilor în curs de dezvoltare. Creșterea disparităților internaționale a agravat și mai mult problemele social-economice deja existente. S-a exprimat speranța fermă și cuprinzătoare că creșterea cooperării internaționale va conduce la creșterea bunăstării și prosperității, la repartizarea lor justă și echitabilă și la micșorarea risipei în utilizarea resurselor, contribuindu-se prin aceasta la promovarea dezvoltării și păcii în interesul întregii populații mondiale.

3. Creșterea populației, nivelul înalt al mortalității și morbidității și problemele privind migrația continuă să fie cauzele preocupărilor care solicită acțiunea imediată.

4. Conferința confirmă că scopul principal al dezvoltării sociale, economice și umane în cadrul căreia obiectivele și politica demografică reprezintă o parte integrantă, constă în îmbunătățirea standardelor de viață și a calității vieții populației. Această Declarație constituie o reafirmare solemnă, de către toate națiunile și organizațiile internaționale întrunite în Mexic, a principiului suveranității internaționale, a combaterii tuturor forțelor discriminării rasiale, inclusiv *apartheidul*, pentru a promova dezvoltarea socială și economică, drepturile umane și libertatea individuală.

5. În perioada care a trecut de la Conferința organizată în București, rata anuală de creștere a populației mondiale a scăzut de la 2,03% la 1,67%. În următorul deceniu, rata de creștere va scădea într-un ritm mai încet.

Se așteaptă totuși ca creșterea anuală să continue, putând atinge 90 milioane în anul 2000. 90% din această creștere se va înregistra în țările în curs de dezvoltare, estimându-se o populație mondială totală de 6,1 miliarde de oameni.

6. Diferențele demografice între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare apar impresionant. Durata medie de viață la naștere, care a crescut aproape pretutindeni, este de 73 de ani în țările dezvoltate, în timp ce în țările în curs de dezvoltare ea este de numai 57 de ani; mai mult, familiile din aceste ultime țări tind să fie mult mai mari decât cele existente în țările dezvoltate. Aceasta ne arată că presiunile sociale și demografice pot contribui la perpetuarea disparităților largi în bunăstarea și calitatea vieții, existente între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

7. În deceniul trecut, problemele demografice au fost recunoscute tot mai mult ca un element fundamental în planificarea dezvoltării. Pentru a fi realiste, politicile și programele de dezvoltare trebuie să reflecte legăturile indisolubile între populație, resurse, mediu și dezvoltare. Trebuie să fie acordată prioritate programelor de acțiune care integrează populația și factorii de dezvoltare, ținând seama de necesitatea utilizării raționale a resurselor naturale și de protejarea mediului, pentru a putea preveni deteriorarea sa și mai gravă în viitor.

8. Experiența politicilor demografice din anii recentți apare încurajatoare. Ratele de mortalitate și morbiditate au scăzut, deși nu la nivelul dorit. Programele de planificare a familiei au avut succes în reducerea fertilității cu un cost relativ redus. Țările care consideră că rata de creștere a populațiilor împiedică dezvoltarea lor națională, pot adopta politici și programe demo-

* Austria, Bangladesh, Brazilia, R. P. Bulgaria, Burundi, Camerun, R. P. Chineză, Cuba, Franța, Ghana, R. P. Ungară, India, Irak, Italia, Japonia, Malaezia, Olanda, Pakistan, Peru, Senegal, Spania, Sri Lanka, Sudan, Suedia, Tunisia, Uniunea Sovietică, Republica Unită a Tanzaniei și Zambiei.

grafice adecvate. O acțiune oportună este de natură să evite accentuarea unor asemenea probleme cum ar fi suprapopulația, șomajul, reducerea resurselor de hrană și degradarea mediului.

9. Politicile demografice și cele privind dezvoltarea se susțin unele pe altele, atunci când ele iau în considerare nevoile individului, ale familiei și ale colectivității. Experiența din deceniul trecut demonstrează necesitatea participării depline a întregii comunități și a tuturor organizațiilor naționale la proiectarea și implementarea politicilor și programelor. Se creează astfel garanția că programele răspund efectiv necesităților locale și cadrează cu valorile personale și sociale, contribuind, totodată, la promovarea conștientizării sociale a problemelor demografice.

10. Îmbunătățirea statutului femeii și creșterea rolului ei reprezintă un scop important prin el însuși și influențează, de asemenea, viața și dimensiunea familiei într-un mod pozitiv. Sprijinul comunității e esențial pentru a determina integrarea și participarea deplină a femeii în toate etapele de realizare a procesului de dezvoltare. Trebuie înlăturate obstacolele instituționale, economice și culturale și trebuie întreprinsă o acțiune grabnică și lărgită pentru a asigura femeii deplină egalitate cu bărbatul în viața socială, politică și economică a comunității. Pentru a îndeplini acest scop, apare necesar ca bărbatul și femeia să-și împartă în comun responsabilitățile în domeniul vieții familiale, îngrijirii copilului și planificării familiei. Guvernele trebuie să formuleze și să implementeze politici concrete, care să sporească statusul și rolul femeii.

11. O fertilitate care depășește nivelul dorit afectează, în mod nefavorabil, sănătatea și bunăstarea indivizilor și familiilor, în special în rindul păturilor sărace și afectează grav progresul social și economic din mai multe țări. Femeia și copiii sînt victimele principale ale unei fertilități necontrolate. Sarcinile prea multe, prea apropiate între ele, prea timpurii și prea tirzii reprezintă o cauză majoră a mortalității și morbidității materne, infantile și a copiilor.

12. Deși de la Conferința din București, s-a înregistrat un progres considerabil, milioane de oameni n-au încă asigurată protecția și accesul la metodele efective de planificare a familiei. În preajma anului 2000, circa 1,6 miliarde de femei vor fi la vîrsta fertilității, din care 1,3 miliarde în țările în curs de dezvoltare. Trebuie făcute, încă de pe acum, eforturi majore pentru a asigura ca toate cuplurile și toți indivizii să-și poată exercita drepturile lor umane fundamentale de a decide liber, responsabil și fără constrângere, asupra numărului și intervalului de naștere a propriilor copii și a avea asigurate informația, educația și mijloacele de a realiza aceasta. În exercitarea acestui drept, trebuie luate în considerare atît interesele indivizilor și ale viitorilor lor copii, cît și responsabilitatea față de comunitate.

13. Deși tehnologia contraceptivă modernă a determinat progrese considerabile în programele de planificare a familiei, pentru a dezvolta noi metode și pentru a îmbunătăți protecția, eficacitatea și acceptabilitatea metodelor existente este necesară sporirea fondurilor disponibile. Pentru a rezolva problemele infertilității și subfecundității trebuie întreprinse cercetări de mare amploare în domeniul reproducerii umane.

14. În promovarea obiectivului global care este îmbunătățirea standardelor de sănătate pentru toți oamenii, trebuie acordată o atenție specială serviciilor de sănătate pentru mamă și copil în cadrul serviciilor primare de sănătate. Prin alăptare naturală, nutriție adecvată, curățenie, programe de imunizare, terapia rehidratării orale și păstrarea intervalului dintre nașteri, poate fi realizată o virtuală revoluție în supraviețuirea copilului. În termeni umanitari sau în termeni de fertilitate, impactul va fi spectacular.

15. Deceniile următoare vor înregistra schimbări rapide în structurile de populație, cu accentuate variații regionale. Numărul absolut de copii și tineri în țările dezvoltate va continua să crească atît de rapid încît, pentru a răspunde nevoilor și aspirațiilor lor, încadrării lor productive, vor fi necesare programe speciale. Îmbătrînirea populației este un fenomen cu care se vor confrunta multe țări. Acest aspect solicită o atenție particulară în țările dezvoltate din punct de vedere al implicațiilor sale sociale, în așa fel încît vîrstnicii să poată aduce o contribuție activă la viața socială, culturală și economică a comunității din care fac parte.

16. Urbanizarea rapidă va continua să fie o caracteristică deosebită. La sfîrșitul secolului, 3 miliarde de oameni, adică 48 % din populația mondială va locui în orașe, mai ales în orașe foarte mari. De aceea, strategiile de dezvoltare integrată, urban-rurală, trebuie să fie o parte esențială a politicilor de populație. Ele vor trebui să fie bazate pe o evaluare completă a costurilor și beneficiilor pentru indivizii, grupele și regiunile implicate, trebuînd să respecte drepturile umane fundamentale și să utilizeze, mai degrabă, măsuri stimulative, decît restrictive.

17. Volumul și natura mișcărilor de migrație internațională continuă să sufere schimbări rapide. O importanță aparte o dobîndesc migrația ilegală sau fără acte și mișcările de refugiați, migrația pentru muncă de proporții mari apare în toate regiunile. „Exodul competențelor rămîne o problemă serioasă a resurselor umane într-o serie de țări în curs de dezvoltare. Apare indispensabil a salvagarda drepturile individuale și sociale ale persoanelor implicate și a le proteja de exploatare și de un tratament care nu este în con-

formitate cu drepturile umane fundamentale; este de asemenea necesar a orienta aceste curente diferite de migrație. Pentru a realiza aceasta este necesar a asigura cooperarea țărilor de origine cu cele de destinație, ca și asistența organizațiilor internaționale.

18. Așa cum s-a putut constata în deceniul 1974—1984, angajamentul conducătorilor statelor și al altor lideri, ca și voința guvernelor de a lua inițiative în formularea programelor de populație și repartizarea resurselor necesare sînt cruciale pentru implementarea de amploare a Planului mondial de acțiune în domeniul populației. Guvernele trebuie să acorde prioritate unor asemenea programe, întărind randamentul lor administrativ și managerial și asigurînd coordonarea asistenței internaționale la nivel național.

19. Anii care au trecut de la Conferința de la București au demonstrat că cooperarea internațională în domeniul populației este esențială pentru implementarea recomandărilor asupra cărora s-a căzut de acord de către comunitatea internațională și poate fi realizată cu deplin succes. S-a accentuat nevoia creșterii resurselor pentru activitățile populației. Un sprijin și o asistență internațională, adecvate și substanțiale, vor facilita și mai mult eforturile guvernelor. Acestea trebuie oferite în mod sincer și în spiritul solidarității universale, cu lămurirea interesului propriu. Familia Națiunilor Unite trebuie să continue să-și realizeze responsabilitățile sale vitale.

20. Organizațiile nonguvernamentale au, în continuare, un rol important în implementarea Planului mondial de acțiune în domeniul populației și merită încurajare și sprijin din partea guvernelor și organizațiilor internaționale. Membrii parlamentelor, conducătorii politici, oamenii de știință, mass-media și alte organisme influente sînt chemate să sprijine întru totul activitatea privind populația și dezvoltarea.

21. La București, lumea a fost făcută conștientă de gravitatea și amploarea problemelor de populație și de interrelația lor strînsă cu dezvoltarea economică și socială. Mesajul care vine din Mexic este de a întări, în continuare, implementarea efectivă a Planului mondial de acțiune în domeniul populației, vizînd îmbunătățirea standardelor de viață și a calității vieții pentru toate popoarele acestei planete și promovarea destinului lor comun în ceea ce privește pacea și securitatea.

22. În redactarea acestei declarații, toți participanții la Conferința Internațională asupra Populației își reafirmă angajamentul și hotărîrea de a promova implementarea Planului.

Traducerea textului: Dr. Sorin M. Rădulescu